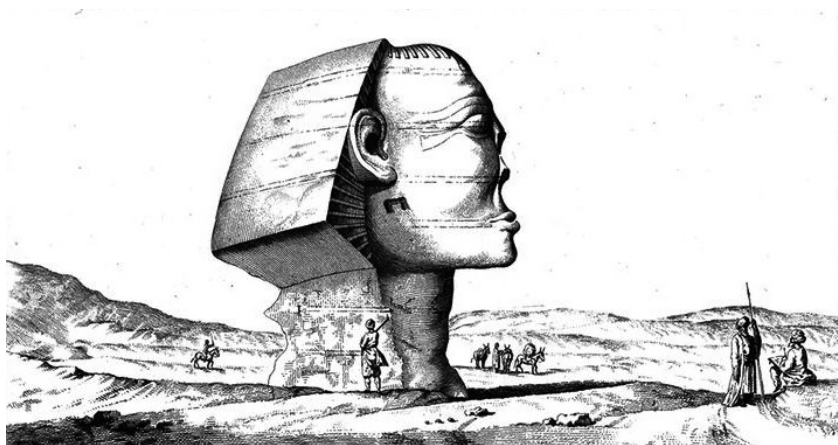

Анна Покровская

ПРОКЛЯТИЕТО НА ФАРАОНИТЕ

ТАЙНИТЕ
НА ДРЕВЕН ЕГИПЕТ

Издательство
ПАРИТЕТ

ПРОКЛЯТИЕТО НА ФАРАОНИТЕ

ТАЙНИТЕ НА ДРЕВЕН ЕГИПЕТ

Автор Анна Покровская

Превод Горанка Цветкова

Издателство „Паритет“

256 стр.

Вярно ли е, че Тутанкамон е отровен, а Хатшепсут убита? Открита ли е гробницата на Нефертити? Какво означава „проклятието на фараоните“ и как действа то? Защо Ехнатон сменя религията си в Египет? Кои са всъщност тези хора? Как са живели? Как са станали фараони? Как са преминали в другия свят? Тайните на един отдавна изчезнал свят, тайните на живота на хора и царе от далечното минало – за всичко това разказва тази увлекателна книга. Откъде египтяните са получили своите невероятни знания и умения, някои от които дори и сега остават недостъпни и необясними? Как и защо са построени прочутите пирамиди? Какво се крие зад тайнствената полуусмивка на Великия сфинкс и обречен ли е нашият свят на гибел, ако загадките му бъдат разгадани? Тези и други мистерии, които все още вълнуват умовете на човечеството, ще можете да разгадаете, разгръщайки тази книга.

**За поръчки на книги от сайта
www.paritetbf.com – 20% отстъпка.**

Всички права са защитени. Никаква част от тази книга не може да бъде възпроизведена в каквато и да е форма без писменото разрешение на притежателя на авторските права.

ISBN 978-619-153-529-3

СЪДЪРЖАНИЕ

ДРЕВЕН ЕГИПЕТ: кратка история	5
Обединението на Египет	7
Култове и вярвания на древен Египет	10
Как са построени пирамидите	12
Религия и власт	14
Поклонение пред маймуните	16
Митът за Озирис и Изиди	21
Свещеният скарабей	27
ЗАГАДКАТА НА СФИНКСА: неразгадана древна мистерия	31
ЕГИПЕТСКИТЕ ПИРАМИДИ	39
ТАЙНАТА НА ГРОБНИЦАТА НА ТУТАНКАМОН	55
ПРОКЛЯТИЕТО НА ФАРАОНИТЕ: въздух, миришеш на смърт	73
ЕХНАТОН: най-загадъчният фараон	87
ИСТИНСКОТО ЛИЦЕ НА НЕФЕРТИТИ	100
ХАТШЕПСУТ – ЖЕНАТА ФАРАОН	111
ТАЙНИЯТ ЖИВОТ НА РАМЗЕС II	121
БИТКАТА ПРИ КАДЕШ: египтяни срещу хети	130
МИСТЕРИЯТА НА МУМИЯТА НА НЕСАМУН	140
ТАЙНИТЕ НА ЕГИПЕТСКИТЕ МУМИИ СА РАЗКРИТИ	148

МИСТИКАТА НА МУМИИТЕ	155
„КРЕЩАЩАТА МУМИЯ“ НА НЕПОКОРНИЯ ПРИНЦ	162
КОЙ Е ПОСТРОИЛ ЕГИПЕТСКИТЕ ПИРАМИДИ?	167
МАГИЯТА НА ДРЕВЕН ЕГИПЕТ	186
ДРЕВЕН ЕГИПЕТ В СВЕТОВНАТА КУЛТУРА	195
ИСТОРИЯ НА АРХЕОЛОГИЧЕСКИТЕ ОТКРИТИЯ В ЕГИПЕТ.....	212
Джовани Белцони (1778 – 1823) разхитител на гробници и търсач на приключения	212
Ричард Вайс решава да използва барут (1784 – 1853).....	228
Жан-Франсоа Шамполион (1790 – 1832 г.) Тайната на египетските йероглифи	234
Огюст Мариет. Живот за египетската археология 1821 – 1881	245

ДРЕВЕН ЕГИПЕТ:

кратка история

Древен Египет е единствената държава в света, в която от самото начало цялата власт е била в ръцете на един човек. Наричали го жив бог, и хората му се молели. Учените делят историята на Древен Египет на няколко периода:

- Древно царство (краят на IV – III хилядолетие пр.н.е.)
- Средно царство (краят на III хилядолетие – XVI век пр.н.е.)
- Ново царство (XVI – XI век пр.н.е.)
- Късен и персийски период (X – IV век пр.н.е.)
- Елинистически период (IV – I в. пр.н.е.)

Египет се намирал на същото място, където е и сега – в Африка, в плодородната долина на река Нил. От всички страни долината е заобиколена от пустинята Сахара.

В онези времена в долината на Нил се въдели страшни змии, крокодили и други опасни животни. Затова от съображения за сигурност хората се заселвали в края на долината. Те ставали все повече и започнали да разчистват земята покрай реката, за да си строят там села. Научили се да отглеждат пшеница, ечемик, зеленчуци, както и да правят съдове от глина и да я пекат, да правят дрехи от вълна и да използват мед и злато за изработка на инструменти. Всяка година през юли водата в Нил се покачвала и потопявала сухите брегове. Наводнението продължавало няколко седмици. Древните египтяни измислили как да съхраняват тази вода за цяла година.

Започнали да строят канали и дамби¹, които я задържали, а след това захранвали с нея нивите.

През ноември водата спадала, селяните прекопавали земята и сеели зърно. Пшеницата и ечемикът растели тук и през зимата. Когато посевите покълвали, се появявал чиновник, измервал нивата и казал на селянина колко жито трябва да предаде след жътвата за живия бог – фараона. Така се създавала силна система за контрол върху земеделците и присвояване на част от реколтата им. За да отделят зърното от стъблата, отрязвали класовете, събирали ги на снопи и пускали по тях добитък. Кравите тъпчели растенията, и зърното се посипвало по земята. Събирали го, насипвали го в големи съдове и го прибирали в хранилища. След прибиране на реколтата започвал ремонт на каналите и канавките, за да бъдат подготвени за следващото наводнение. По време на наводнението част от селяните работели на строежите на фараона за сметка на данъка, наложен им от чиновниците.

Нил осигурявал на хората много неща. Голямата река им давала възможност да ловуват диви патици, гъски и други птици, както и да ловят риба. Крави и бикове снабдявали населението с месо и мляко. В гробниците са намерени дървени модели на обори за добитък. Хората отглеждали грозде и правели вино. Върху съдовете е казано откъде е виното и кой го е направил. Тези надписи са много важен исторически извор. Пшеницата и ечемикът се стривали между два камъка и се получавало брашно. В тестото добавяли чесън и мед и го изпичали в глинени съдове. От ечемика правели бира.

Всички египтяни се молели и били много набожни.

---

¹ Валове от пръст и камъни – Бел. ред.

Обединението на Египет

Постепенно общините по река Нил започнали да се обединяват. Към края на IV хилядолетие пр.н.е. в Египет се развивали два центъра: Нагада – на север, и Хиераконпол – на юг. По-голямата част от населението живеело в малки села и се занимавало с лов, земеделие и скотовъдство. Населението в градовете се увеличавало. И двата града били оградени със стени. В гробищата са открити богати погребения.

Във всеки център властта била завзета от цар. Така се образували две царства: едното – в Долен Египет, второто – в Горен. Царят на Долен Египет носел червена корона, царят на Горен Египет – бяла. Те започнали да воюват помежду си, и през 3100 г. пр.н.е. победил царят на Горен Египет. На границата на двете царства той построил новата столица на обединения Египет – Мемфис. Сега царят носел червено-бяла корона, както и хека (скиптър, гега) и верига, показващи, че е пастир и защитник на подвластните му хора.

Ново царство. Между 1620 и 1567 г. пр.н.е. хиксосите – група азиатски племена от Предна Азия, пресекли източната граница на Египет и го превзели. Те се появили на невиджани в Египет колесници, теглени от коне. Пехотата на египтяните била въоръжена с копия и лъкове. В продължение на 100 години хиксосите управлявали част от Египет, преди египтяните да дадат отпор на нашествениците. Те се научили да използват коне и дори фараоните се сражавали на колесници. След като прогонили хиксосите, египтяните започнали да завземат съседните страни. За седемдесет години те наложили контрол над източния бряг на Средиземно море и Нубия. Започнал нов период в историята на Египет, наречен Ново царство. Развивала се търговията, строели се нови грандиозни храмове, процъфтявала науката. От този период са достигнали до нас много писмени документи.

След прогонването на хиксосите армията била преустроена. Съединенията от по 4 хиляди войници били разбити на 20 подразделения по 200 войници. Те имали по 25 колесници с по двама воина на всяка. Колесниците влизали в битка пред пехотата. Оръжието се състояло от лъкове и стрели, копия, дротици², брадви, боздугани, кинжали и извити мечове. Всичко това било изработено от бронз и дърво. Младите принцове се обучавали във военно изкуство от деца. Те провеждали паради, в които участвали и фараоните. Например фараон Аменхотеп II обичал да пробива медни мишени с лък, докато се носел на колесница.

При египтяните само мъж можел да бъде цар. През 1490 г. пр.н.е. д. обаче фараон станала жена – Хатшепсут. Тя носела мъжки дрехи и дори организирала военни походи в Нубия и на Изток. След смъртта ѝ фараон станал Тутмос III (1490 – 1436 г. пр. н. е.). Той пожънал победа в 17 войни и разширил границите на Египетското царство.

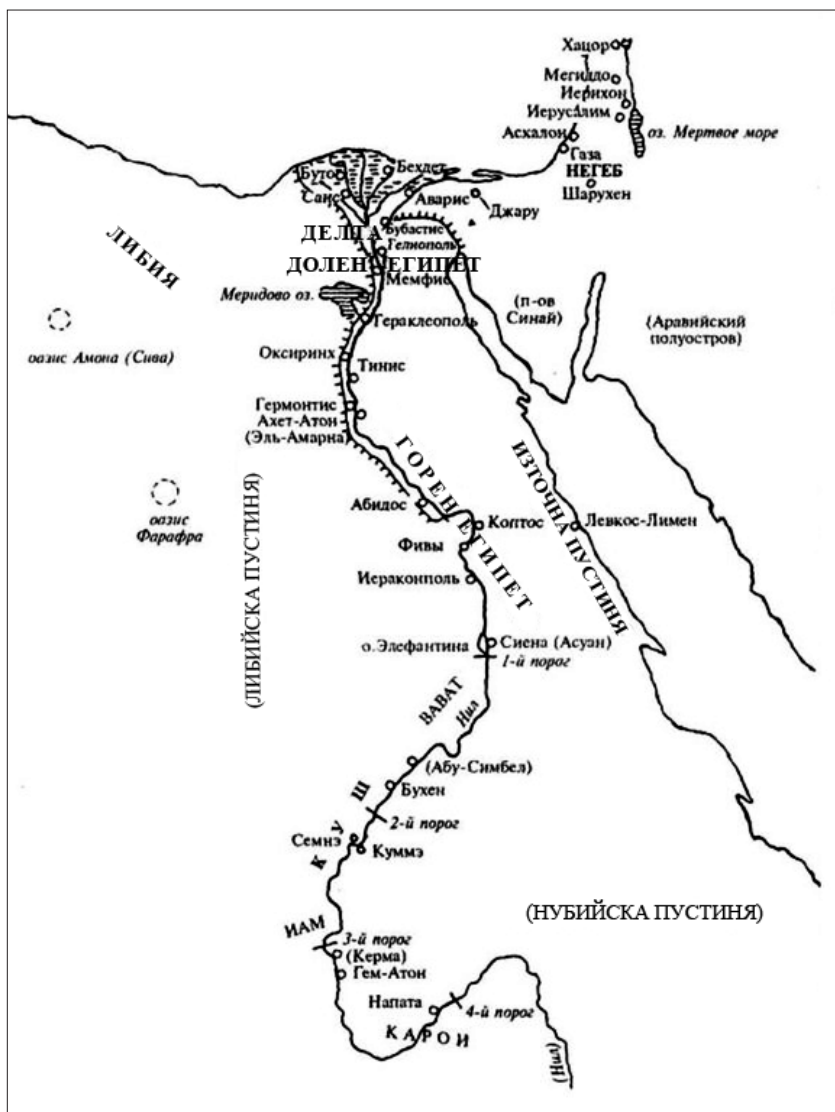
Египет завладял целия източен бряг на Средиземно море (днешните Израел, Сирия, Ливан) и стигнал до Мала Азия, където го спрели могъщите държави на митаните³ и хетите.

---

² Дротикът е метателно оръжие, представляващо късо и леко копие или тежка стрела с дължина около 1,2 – 1,5 метра, като от копие или стрела и лък го отличава употребата с една ръка. – Бел. прев.

³ Митани (от хетски) или Ханигалбат (от асирийски) е слабо организирана държава, в която се говори най-вече хуритски език, съществувала в днешна Северна Сирия и Югоизточна Анатолия в периода 1500 – 1300 г. пр.н.е. Създадена е от индоарийска аристокрация, която управлява преобладаващо хуритско население и става регионална сила, след като хетите унищожават каситски Вавилон. – Бел. прев.

Новото царство в периода на максималната му мощ през XV век пр.н.е. Властта му се простира и върху Нубия, Либия, Палестина и Сирия

Култове и вярвания на древен Египет

Има много книги и филми, които разказват за интересни събития от дългата история на Египет. Те обаче не отговарят на въпроса как в такава голяма страна са били създадени порядки, подобни на организацията на стадо маймуни, и как са се запазили те в продължение на 3 хиляди години? Това може да се разбере само чрез проникване в съзнанието на древните хора на Египет.

Музеят в Кайро съхранява каменна плоча, открита в Абидос, Горен Египет. Ето какво е гравирано върху нея от „единствения приятел“ на египетския цар Уна през XXVI век пр.н.е.: „Аз бях старейшина на двореца, княз, глава на Горен Египет. Негово величество ме издигна в сан на приятел и надзирател на жреците на града при своята пирамида... той разчиташе на мен повече отколкото на всеки друг свой сановник, повече отколкото на всеки друг свой велможа, повече отколкото на всеки друг свой слуга. Негово величество ми нареди да водя тайно дело срещу жената на краля, да я разпитам сам.“ За тези услуги царят направил на Уна безценен подарък – подарил му ковчег. „Той (ковчегът) пристигна в резиденцията на голям товарен кораб заедно с капак и надгробен камък с ниша... Такова нищо не бе правено никога за нито един друг слуга, защото аз се радвах на благоволенieto на негово величество, защото аз бях угоден на негово величество, защото негово величество разчиташе на мен.“

Това, което днес би ужасило всекиго, в Египет се смятало за най-ценен подарък. Обяснението е във факта, че в Египет животът бил подчинен на култа към смъртта. Грижите за собствения ковчег, за собственото погребение и собствената гробница тогава заемали целия живот не само на обикновените хора, но и на благородниците и царете. Великият историк Херодот преди 2500 години пише за египтяните, че „Те са най-богобоязливите хора.

Религиозните обреди се съблюдават строго. Ако някой убие свещено животно, се наказва със смърт.“

Доказателство за дълбочината на тази вяра са огромните гробници на древните царе на Египет, запазени до наши дни. Те са градени преди хиляди години, а са като непокътнати и сега, изумявайки всеки, който ги види.

„Всичко се страхува от времето, а времето се страхува от пирамидите“, казвали древните. Има много легенди за пирамидите. В някои се твърди, че това не е творение на хора, а на извънземни, на инопланетяни, защото човек не е в състояние да съгради такова нещо.

В Египет има повече от 100 пирамиди (към 2008 година са открити 138). Най-прочути са пирамидите от некропола в Гиза, в покрайнините на Кайро. Няколко от тях са сред най-големите сгради, строени някога. Най-голямата от тях е Хеопсовата пирамида в Гиза. Всяка нейна страна гледа точно на север, юг, изток и запад. Стените на пирамидата са облицовани с огромни каменни плочи, толкова плътно прилягащи една към друга, че между тях не може да се пъхне дори бръснарско ножче. Да се проникне в нея е абсолютно невъзможно. Само на северната страна на височина 12 метра има отвор.

Тук каменната облицовка се е срутила и се вижда триъгълна арка от огромни каменни плочи. От нея тръгва коридор. По него човек може да се придвижва само наведен. Коридорът стремително слиза надолу. Дишането е много трудно. Въздухът е застоял. Коридорът изглежда безкраен. Много е страшно. На дълбочина 30 метра има издълбана в скалата крипта. Тя е празна.

По обратния път минавате в друга галерия, водеща нагоре. Тя е по-широка от долната. Стените ѝ също са облицовани с полирани каменни блокове. В пода са изсечени прорези, за да не се плъзвате назад. Задухът тук е още по-силен отколкото в долната галерия. Температурата е над 30 градуса. Искате ли веднага да се махнеш оттук.

Най-накрая галерията свършва, но входът към помещението е преграден от еднометров праг, а над него виси огромен гранитен блок. След като прекрачиш прага, се озоваваш в просторна зала, на височина 40 метра от нивото на земята. Празно е, само в ъгъла стои голям гранитен саркофаг. Нима това грамадно съоръжение е построено само за да се положи в него единствено ковчегът на царя? Колко ли сили и средства е глътнала тази гробница?

Как са построени пирамидите

Когато гръцкият историк Херодот посетил Древен Египет, той видял в Гиза три огромни пирамиди – на Хафра (Хефрен), Хуфу (Хеопс) и Менкаур (Микерин). До тях имало три малки пирамиди, където били погребани техните съпруги. Отвън пирамидите били облицовани с бял варовик (днес облицовката е почти напълно разрушена).

Херодот бил поразен от грандиозните съоръжения и започнал да разпитва жреците кой и как е построил пирамидите. Ето какво е записал той: „Сто хиляди души копаели камък за пирамидата непрекъснато, сменяйки се на всеки три месеца. В продължение на десет години изтощените хора трябвало да строят път, по който били влачени тези каменни блокове. Работата, по мое мнение, почти толкова огромна, колкото и изграждането на самата пирамида... Десет години продължило строителството на този път и подземните камери на хълма, където се строят пирамидите... Строежът на самата пирамида пък отнел 20 години. В крайна сметка Хеопс стигнал до толкова безчестие, че... нуждайки се от пари, пратил собствената си дъщеря в публичен дом и ѝ наредил да събере пари. Дъщерята изпълнила повелята на баща си, но решила да издигне паметник и за себе си: молела всеки от посетителите си да ѝ подари поне един камък за изграждане на

гробница. От тези камъни... била построена средната от трите пирамиди, която стои пред голямата пирамида.“

Камъкът се добивал на другия, десния, бряг на Нил. Десетник надзирател очертавал на скалата голям правоъгълник. Работниците ръчно пробивали дълбоки дупки според чертежа и забивали в тях дървени клинове. Поливали ги с вода. Клиновете се раздували и разширявали, притискали скалата, и тя се пукала. Отломъкът бавно се откъсвал. Оформяли го, натоварвали го на шейна (колелото все още не било познато в Египет) и с помощта на бикове го влачели до реката. Там го натоварвали на сал. По реката дърпали сала с платноходка, а по суша го теглели с въжета. На другия бряг подпъхвали под каменния блок дълги здрави пръти и го избутвали до мястото на строежа.

След това работниците търкали всеки блок с малки шлифовъчни камъни, подсипвайки мокър пясък. Повърхностите трябвало да се полират до блясък, за да могат да прилепнат точно една към друга, без да остане ни най-малка празнина между тях. Всеки такъв блок тежал 2,5 тона, като общо трябвало да бъдат положени 2,3 милиона блока. Те не се прикрепвали с нищо помежду си, и ако дори на един от тях имало неравност, под тежестта на останалите той щяла да се напука и пирамидата да се срути. За 4,5 хиляди години обаче това не се случило нито веднъж. Неслучайно още в древността пирамидата на Хеопс била наречена едно от осемте чудеса на света. А тя не е единствената. През 2565 г. пр.н.е. пирамидата на Хеопс била завършена и синът му Хафра, след като станал фараон, започнал да строи своята пирамида. Тя била построена за 20 години.⁴

---

⁴ Мнозина, включително учени изследователи не вярват, че при това ниво на развитие на техниката – бронзовата епоха, колелото не е известно – е било възможно да се построят пирамиди. Това обяснява възникването на множество алтернативни хипотези. – Бел. ред.

Обикновените египтяни били погребвани в ями, засипани със слой пясък и камъни. Слагали тялото в дървени ковчези. Богатите хора били погребвани в дълбоки шахти, на дъното на които се помещавали една или повече погребални камери. Стените били украсявани с рисунки. След това шахтата се покривала с камъни и пясък, а отгоре бил издиган храм. Такива гробници се наричали **мастаби**.

И в пирамидите, и в мастабите, и дори в гробовете на обикновените хора се слагали дрехи, храна, вино, масло, скъпоценности. Колкото по-богат бил човекът, толкова повече ценности оставяли в гробницата. След известно време гробниците станали обект на посегателства от крадци, и царете започнали да си правят тайни гробници. Например в периода на Новото царство фараоните са били погребвани в скални гробници в тайна долина западно от Феб (Долината на царете). Заедно с тях били заравяни огромни съкровища. Единствената гробница, достигнала до нас неограбена, е гробницата на Тутанкамон.

Религия и власт

От древните египтяни са запазени множество различни писмени документи. Стените на древните гробници и скалите са покрити с много надписи. До нас са достигнали свитъци на писмени документи, текстове от пирамиди, саркофази и др. И почти всички те са посветени на смъртта, погребенията, задгробния живот. Основната книга на древните египтяни се нарича „Книга на мъртвите“. Египтяните вярвали, че боговете контролират всичко, че човек няма да изчезне, а ще живее вечно, ако се подготви добре за смъртта.

Първобитният човек се отнасял доста лекомислено към своите богове. Днес вярвал в този или онзи бог и се покланял на фигурката му, а утре, след някакви непредвидени събития, за които винял този бог, захвърлял

изображението му и започвал да се кланя на друг. С появата на селското стопанство отношението към идолите и боговете се променило навсякъде. Сега много, почти всичко зависело от неведомите сили на природата. Ако настанела суша и посевите изгаряли, човек щял да се окаже на ръба на смъртта, ако започнел мор сред добитъка, животновъдът също щял да бъде обречен. За ловеца такива проблеми не съществували.

Дивите животни растели сами, и ако дивечът намалявал, значи трябвало да се преместиш на друго място и там да го търсиш. Уседналият земеделец нямало къде да отиде – да напусне дома, където живеели родителите му, нивите, които хранили децата му, било много трудно. Полесно било да се помоли на небесните сили да не пращат суша и мор. В Египет на всеки сезон, на всяко стихийно явление, дори на вятъра от пустинята (хамсин), съответствали отделни богове.

В Египет, където не били развити нито търговията, нито занаятите, обединението в държавата ставало около религиозни центрове. Тук властта на религията била особено силна. Отклоненията от ритуала се наказвали със смърт. Но и без такива наказания хората сляпо вярвали в света на задгробния живот. А да се попадне там, според представата на египтяните, било много трудно. Във всеки гроб била слагана „Книга на мъртвите“ с инструкции какво трябва да прави починалият, за да влезе в отвъдното царство. Задължително било да си осигури подкрепата на някой бог. За това съществували храмовете.